

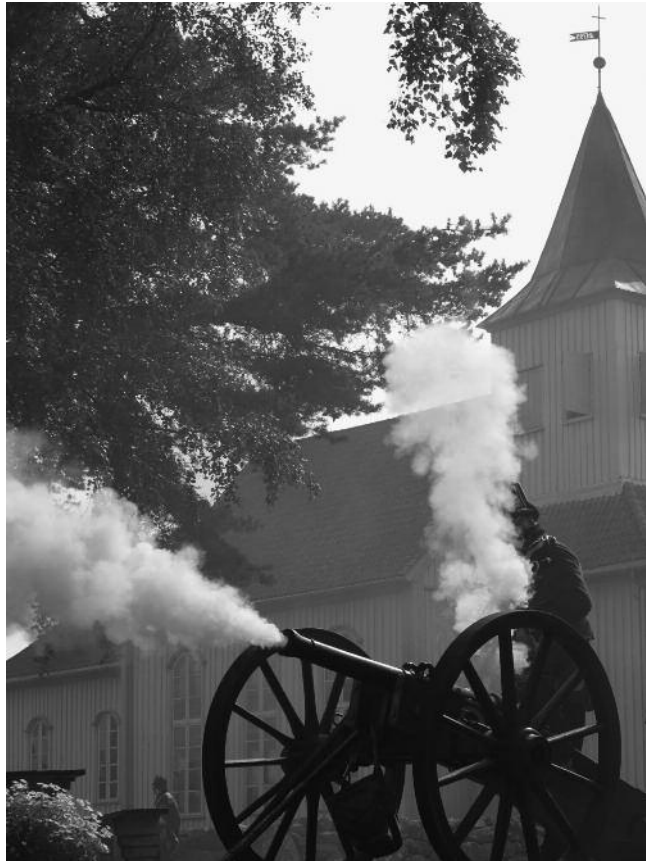
ØSTFOLD HISTORIELAG

meldingsblad

Nr. 1 – 2008 – Årgang 32 – Opplag 4500
Redaksjonen avsluttet 24. april 2008

Formannens spalte.....	2
Årsberetning	3
Bøenseter	5
Tidsskriftene	8
Komiteene	9-10
Arbeidsplan 08..	11
Tillitsvalgt.....	13
Årsmøtereferat..	14
Bokprisene 07....	17
Kampen ved prestebakke.....	20
Historielag 08....	21
Møtekalender	24

Neste nummer av
Meldingsbladet kommer
ca. nov/des.

Årets «vårtur» er lagt til 200-års-markeringen av kampene ved Prestebakke kirke i 1808. Østfold historielags medlemmer inviteres til omvisning lørdag 7. juni kl. 13.00. Les mer inne i bladet. (Foto: Per Windahl)

Formannens spalte

I dag skinner sola fra en nesten skyfri himmel og i solveggen viser gradestokken 27,5 grader.

Hvitveisen blomstrer, fuglene kvitrer, ugraset begynner å spire – så, ja – nå er det vår i luften.

Vi hadde et fint årsmøte i Trøgstad og med det – noen utskiftninger både i styret og komiteene. Jeg vil takke dere som nå forlater vårt tillitsmannskorps for stor innsats og stort engasjement, – og til dere nye vil jeg si velkommen. Jeg håper dere vil trives sammen med oss, – og at dere ute i lokallagene vet å bruke oss. HUSK våre komiteer har spesialfelt de jobber med – så nøl ikke, – ta kontakt om det er noe dere ønsker hjelp til.

På møter i Trøgstad og Rakkestad i vinter fikk deltagerne en innføring i hvordan man kan finne/legge inn kulturminner på internett. Eidsberg har lagt ut sine kulturminner på nett, og deltagerne fikk en grei innføring i hvordan man bl.a. kan søkes på disse. Vårt ønske er at kulturminner i alle kommunene i Østfold skal presenteres på samme måte som i Eidsberg. Vi ser det som viktig at våre kulturminner blir tilgjengeliggjort for alle. 2009 er kulturminneår, og vi håper at alle historielagene kan markere dette med å sette kulturminner sakskartet.

Vårturen legger vi til 200-årsmarkeringen av kampene ved Prestebakke kirke. Østfold Historielag får omvisning i kirken lørdag 7. juni kl. 13.00. For de som ikke har anledning på lørdag, er det ny sjanse på søndag med markering på kirkebakken kl. 12.

Se annet sted i bladet.

Søndag 14.september blir det «Historiedag» på Bøensetra i Aremark, hvor våre direkte er spesielt velkommen. Se annet sted i bladet.

HUSK våre blader WIWAR og RUNAR – er du ikke abonnent – bli det I DAG! Her finner man mye interessant lokalhistorie fra hele fylket.

BESØK også våre hjemmesider: www.ostfoldhistorielag.org

Her legger vi ut det vi ikke får plass til i meldingsbladene, bl.a. lokallagenes beretninger, møtekalender, oversikt over lokalhistorie, siste nytt – og mye, mye mer.

Jeg vil takke vår Web-redaktør Thorbjørn Koch, som har gjort – og gjør en kjempejobb.

Vi har mange spennende oppgaver foran oss – oppgaver som kommer til å engasjere både lokallagene, komiteene og styret.

Ha en fin vår og en riktig god sommer.

Marit Egeberg Krog

Årsberetning 2007

Styret: Formann Marit Egeberg Krog, Marker, nestformann Gunnar Halstvedt, Askim, sekretær Karen Helene Brødholt, Hobøl, kasserer Harald Thoresen, Kråkerøy, styremedlemmer Jarle Heed, Idd og Enningdal, Ragnar Dahl, Borge og Torsnes og Svein Skahjem, Fredrikstad. Varamenn: Eigill Tangen, Råde, Dagfinn Ugelstad Larsen, Råde og Gerd Fagerhøi, Halden.

Revisorer: Roar Wilhelmsen, Borge og Torsnes og Steinar Bodahl, Skjeberg.

Valgkomité: Lisbeth Buskoven, Kråkerøy, Anne Sofie Hoff, Spydeberg og Erik Kulturp, Rakkestad.

Virksomheten

Det er avholdt 6 styremøter og 52 saker er behandlet. Styret og komiteene hadde et felles møte i Askim 17. april 2007. Medlemstallet er 4920 (i 2006: 4863).

Østfold Historielag består av 26 lokallag samt direktemedlemmer.

Meldingsbladet er kommet ut med 2 nummer. Medlemmene av styret er kontaktpersoner for lokallagene og komiteene. Vi har engasjert Refsahl Regnskapsbyrå til å føre regnskapet. Dette fungerer meget bra, – og har frigjort tid for vår kontorsekretær, som kan arbeide med andre saker. Vi har fått nye nettsider i løpet av året med Thorbjørn Koch fra Askim som webredaktør.

Økonomien er tilfredsstillende.

Årsmøte

Årsmøtet ble holdt i Haldenvassdragets Kanalmuseum på Ørje 7. mars – med Marker Historielag som teknisk arrangør.

Marit Egeberg Krog ønsket delegater og gjester velkommen.

Kultursjef Grete Brustad Nilsen ønsket velkommen til Marker og orienterte om vassdraget, fløtingen og kanalmuseet.

Avdelingsleder på Kanalmuseet Ragnar Kasbo tok alle med på en omvisning på museet.

Årsmøtet ble åpnet av formann Marit Egeberg Krog, som ble valgt til møteleder. Barbro Kvaal ble valgt til referent.

Det var 62 stemmeberettigede til stede.

Årsmøtet ble greit avviklet med årsberetning for 2006, regnskap for 2006, årsplan for 2007, budsjett for 2007 samt valg til styret og komiteene.

Bokprisene for 2006 gikk til Svein Skahjem for boka «Fredrikstadmarka» og til Hans Christian Frydenlund for boka «Fra Elvesysle til Solve den gamles rike.»

Tillitsmannsmøte

Tillitsmannsmøte ble holdt 22.10.2007 i Gamlebyen Fredrikstad og rundt 50 fra lokallagene og Østfold Historielag var tilstede. Møtet startet på Fredrikstad

Museum, med orientering og omvisning ved museumsbestyrer Tove Thøgersen. Man forflyttet seg så til restaurant Major-stuen hvor selve møtet ble holdt. På vegne av lagene i Fredrikstad, ønsket Ragnar Dahl alle velkommen til Gamlebyen.

Marit Egeberg Krog ønsket så alle velkommen til tillitsmannsmøte, hvor programmet bestod i orientering fra komiteene, diverse orienteringer fra styret og gjennomgang av våre nye hjemmesider ved Thorbjørn Koch som er ansvarlig for sidene.

Representasjon

Marit Egeberg Krog

Styret for Borgarsyssel Museum

Representantskapet i Østfoldmuseet

Varamann til styret i Landslaget for lokalhistorie (LLH)

Komité for utdeling av Wilsemedaljen

Tilstede ved utdeling av Wilsemedaljen på Borgarsyssel Museum.

Tilstede ved 30 års jubileum i Hobøl Historielag.

Aslaug Barfelt

Tilstede ved Varteig Historielags 25 års jubileum

Harald Thoresen

Varamann til styret for Borgarsyssel Museum

Utsending til landsmøte i Landslaget for Lokalhistorie i Steinkjær

Gunnar Halstvedt

Konferanse for studieleder i Sarpsborg. Arkiveringskurs i Oslo

Lillian Therese Dybedahl

Seminar om krigen 1940-45 i Ed, Sverige

Vårvandring

Vårvandringen var lagt til gruvene i Romsåsen ved Kykkelsrud i Askim søndag 10. juni og det var godt oppslutning i det strålende været, hele 27 grader C.

Vi besøkte gruvene i Romsåsen og Kykkelsrud – anlegget.

Askim kommune har nedlagt mye penger her, og det er stort interesse for å bevare disse spesielle nikkelforekomstene. Gruvne hadde sin storhetstid rundt 1880. Bjørnar Karlsen fra Askim-speiderne var guide i gruvne. Livet utenfor gruvne ble også berørt, og vi ble vist hvor folk bodde og virket Hans Harald Løkke fra Hafslund Energi A/S, en meget kunnskapsrik lokalhistoriker, var guide i Kykkelsrud Kraftanlegg.

Historiedagen 2008

Bøenseter – sør i landet, nordøst i skogen

Langt, langt inn i de dype skogene i Aremark, men likevel landskjent som «Farmen», dit går ferden for alle som vil være med på Historiedagen 2008 som Østfold Historielag arrangerer i samarbeid med Aremark Historielag.

Det er med andre ord den gamle, men restaurerte husmannsplassen Bøenseter vi snakker om og dagen er søndag 14. september – akkurat den tid på året da naturen lokker oss ekstra ved å iføre seg kanskje sin fineste fargestas.

Østfold Historielags leder, Marit Egeberg Krog, sier at hun er spesielt glad for stedsvalget som er gjort etter initiativ fra Gerd Fagerhøi og at arrangementet skjer i samarbeid med Aremark Historielag.

– På Bøenseter kan vi nær sagt høre historiens sus, og fornye vårt bekjentskap med det som var. Samtidig vil Historiedagen 2008 gi oss alle en god anledning til å møte andre medlemmer i meget trivelige omgivelser.

Programmet for dagen er ennå ikke fastlagt i detalj, og Gerd Fagerhøi forteller at det arbeides med flere programposter som det gjenstår å få vel i havn. Hun oppfordrer alle til å ta med niste som kan inntas i friluft eller i «skolestua» – i tillegg blir kaffe og vafler å få kjøpt.

Foto: Marie Balder

I og med at Bøenseter ligger kloss inntil det vakre Bøensæretjern blir også muligheter for å prøve fiskelykken – og ta et høstlig bad for den som føle seg fristet.

Bøenseter er Aremark kommunes bygdetun og på kommunens hjemmesider kan vi lese mer om husmannsplassen som ble selveierbruk og husmannsplass igjen. Der fortelles det også at rundt den nordre enden av Bøensæretjern var det seks husmannsplasser på siste halvdel av forrige århundre. Det var Nedre Sørenskas, øvre Sørenskas, Nebba, Nordre Bøensætre, Søndre Bøensætre og Bøensæterhagen. De som bodde her i Bøensætrekroken var husmenn og hadde pliktarbeid på hovedbølene. De gikk «fremme» som folk sa.

Bøenseter ligger øst for riksvei 21, omtrent midtveis mellom riksveien og Stora Lee, og veien inn til husmannsplassen starter helt sør i Marker kommune – like sør for Otteid. Der inne finner vi Nordre Bøenseter og Søndre Bøenseter, begge inntil Bøensæretjern. Like i nærheten i retning mot Stora Lee ligger Tjøstøl naturreservat og i traktene er det også en drøss av tjern: Tjøsstøltjernene, Metartjern, Abbortjern og Eketjern for å nevnte noen av dem. I naturreservatets nordlige del finner vi også myrdraget med navnet Ufredsdraua – en kan bli skremt og se skrømt av mindre. Tro om det er noen som kjenner historien bak navnet?

Foto: Marie Balder

I dag fremstår Bøenseter som en levende husmannsplass med husdyr og helårsbosetning i et kulturlandskap, nesten som ved forrige århundreskifte.

Og apropos navn – navnet på husmannsplassen varierer en god del: Bøenseter, Bøensetre, Bøensæter, Bøensætra og Bøensætre. Ikke så greitt for folk flest å vite hva som er rette navnet, vi får inntil videre huske det gamle ordet: kjært barn har mange navn.

Thorbjørn Koch

Kurs

Planlagte kurs i 2007

Datakurs for nybegynnere.

Kurs i bygging av skigarder, sopelimer samt lage ild på «gamlemåten».

Data i slektsgranskingen.

Gotisk skrift.

Arkivering av dokumenter og bilder.

Datakurset ble annonsert i meldingsbladet og på våre nettsider. Det var liten respons, men kurs for seniorer med liten eller ingen datakunnskap ble igangsatt i november på Askim Rådhus.

Skigardskurset ble avholdt på Haugsetra i Degernes den 15. september. Til sammen var det ca. 60 deltagere.

Rakkestad Historielag var teknisk arrangør og Ragnar Kristiansen og Terje Lillerud gjorde en fin jobb med å dvdfilme arrangementet. Harald Haug og Halvor Berg organiserte kurset. Bjørn Andersen fra Aremark var spesialisten på skigarder, og viste i tillegg hvordan man lager ild med flint og knusk. Tore Brevig fra Askim viste hvordan man lager sopelimer for hus og fjøs. Dvd-er selges for kr. 150,- pr. stk.

Gotisk skrift er presentert som et selvstudiekurs på vår nettside: www.ostfoldhistorielag.org Se også info på våre nettsider om den nye boken som er kommet ut om emnet.

Arkivering av dokumenter og bilder er diskutert og presentert for historielagene fra Marker, Eidsberg, Spydeberg, Skiptvet, Trøgstad, Askim og Hobøl.

Landslaget for Lokalhistorie hadde arkiveringskurs i Oslo i november. Gunnar Halstvedt deltok fra Østfold Historielag, og deltakerne ble informert om arbeidet med IKA – det vil si Interkommunale Arkiv som kommer over hele landet, noe også Østfold vil få, – antagelig innen en 2 til 3 års periode. Et annet og viktig tema var hvordan man kan finne frem i kommunale arkiv – på jakt etter lokalhistoriske perler. Temaet bør være av interesse for de fleste historielag og vi ber om tilbakemelding.

Kursansvarlig Gunnar Halstvedt deltok på studielederkonferansen i Sarpsborg 12. og 13. januar. Kursarrangør var Folkekulturforbundet hvor Østfold Historielag er tilsluttet. Det ble knyttet mange fine fremtidige kontakter og det ble en meget utbytterik konferanse.

RUNAR

Tidsskriftet har i 2007 kommet med to hefter, begge på 32 sider. Etter valget våren 2007 har Runars redaksjonskomité bestått av Marius Hellerud (redaktør), Anne Marie Sandhaug, Kjell Karlsen, Lisbeth Buskoven (Ættehistoriekomiteens representant), Ola Jonassen (Kilderegistreringskomiteens representant) og Svein Skahjem (vår kontaktperson fra Østfold Historielags styre).

Runars redaksjonskomité har i 2007 avholdt to møter: Det første ble holdt i Askim kulturhus den 17. april umiddelbart etter at de øvrige komiteer hadde konstituert seg. Redaktøren ønsket velkommen og orienterte om komiteens arbeid samt status for Runar nr. 1/2007. Det ble også delt ut årsmelding for 2006 og planer for redaksjonens virke våren 2007. Den 26. september 2007 ble det holdt møte på Skjeberg Folkehøyskoles lærerværelse. Også her ble redaksjonens arbeidsoppgaver generelt drøftet. I tillegg ble innkommet materiale diskutert og oppgaver i forbindelse med Runar nr. 2/2007 fordelt.

Redaksjonen har snakket om å treffes i mer private former enn et tradisjonelt komitémøte for å ha en lengre og mer uformell prat om hvilke vyer vi har for tidsskriftet fremover. Selv om tilbakemeldingene har vært svært gode i året som har gått, er det viktig å stadig ligge et hestehode foran og tenke over hvordan vi kan forbedre oss ytterligere.

Runars redaksjonsmedlemmer har i løpet av året som vanlig forsøkt å reklamere for tidsskriftet ved passende tilfeller; delt ut gratisseksemplarer av tidligere utgaver med videre.

Som i forrige årsmeldingen merker vi oss at stofftilgangen generelt er god for tiden, og at flere artikler stadig ligger på vent til kommende numre.

Runar har i løpet av 2007 blant annet vært innom Askim, Halden, Marker, Moss, Onsøy, Rømskog, Sarpsborg, Skjeberg, Spydeberg. I tillegg kommer bidrag som berører nabofylker, naboland og U.S.A., samt generelle metodeartikler og småtips. Dette ser vi oss fornøyde med.

Redaksjonen er også fornøyd med fremdriften av tidsskriftet sett i forhold til forrige årsmeldings målsettinger. Selv den lenge omtalte artikkelen om slektsforskning i Danmark virker å være i havn. Som alltid vil saker å jobbe med være å inspirere folk til å skrive for Runar, samt å reklamere for tidsskriftet og forsøke skaffe flere abonnenter. Det ordinære abonnentstallet har i de siste årene ligget nokså stabilt rett i underkant av 500. I tillegg til dette kommer bladbytteordninger med videre.

WIWAR

Redaksjonskomiteen har bestått av: Finn Aarum (redaktør), Jens Bakke, Gudbrand Mellbye, Barbro Kvaal og Aslaug Barfelt.

Wiwar har i 2007 kommet ut med 2 nummer, begge på 48 sider. Som i tidligere år har det vært avholdt 2 redaksjonsmøter, ett i mai og ett i november.

Tilgangen på artikler i 2007 har vært i minste laget slik at redaksjonen har måttet ty til endel «klipp og lim» fra andre historielags årbøker og andre publikasjoner for å kunne få til 48 sider.

Svært ofte inneholder de lokale årbøker artikler som kan være av interesse også for lesere av Wiwar. Redaksjonskomiteen ønsker fortsatt å ta inn slike artikler.

Wiwar oppfordrer årbokredaktørene om å ta kontakt hvis de har et innhold som også kan interessere lesere i øvrige deler av Østfold.

Ættehistoriekomiteen

Komiteen har etter valget våren 2007 bestått av følgende medlemmer: Leder Kjell Karlsen, Tove Karlsen, Lisbeth Buskoven, Lillian Therese Dybedahl og Per Otto Olsen.

Vi har vært med på to arrangement for slektsforskere dette året. I mai var slektsforskere herfra Østfold invitert til Värmland Slektforskerforening. Møtet ble holdt på beredskapsmuseet i Koppom. Her ble det redegjort for hvorledes den annen verdenskrig artet seg der i distriktet.

Vi fikk også omvisning på museet, som inneholder mye interessant fra den annen verdenskrig.

Vi var ikke så mange fra Østfold, men vi som var der, hadde en innholdsrik dag.

I oktober var vi invitert av DIS-Østfold til å være med på slektsforskerdagen – denne gang i Skjeberg.

Temaet var familiebilder – så vi tok for oss digitalisering av familiebilder og det ble vist hvorledes man kan lage og bygge opp et familiealbum digitalt.

Vi hadde også med oss flotte familiebilder i ramme og en god del skriftlig materiale.

Kilderegistreringskomiteen

Leder Tor Vinje, Anne Marie Sandhaug, Lillian Therese Dybedahl, Solveig Falkenberg Krog og Ola Jonassen.

Komiteen har i 2007 arbeidet med 2 prosjekter:

Matrikkel 1723

Smaalenene Amt bestod av 24 kirkesogn. Alle sogn er betjent av en registrator. 14 sogn er pr 31.12. 2007 ferdig registrert, de første sogn er korrekturest. Arbeidet er kommet så langt, at gruppen regner med at det meste skulle være ferdig registrert i løpet av neste arbeidsår. Men korrekturlesingen gjenstår. Matriklene i transkribert form er lagt inn på regneark, i en slik form at de kan konverteres til et ønsket data-program.

Matriklene skal utgis i bokform, men kan også bli lagt ut i Digitalarkivet. De transkriberte matriklene vil bli et betydelig bidrag til lokalhistorien, fra et tidsrom hvor lite stoff er tilgjengelige i transkribert form.

Kirkebøkene fra Østfold

blir lagt ut på digitalarkivet i et nært samarbeide med DIS-Østfold. I påvente av ny versjon av registreringsprogrammet Augustus har det vært mindre aktivitet enn vanlig med kirkebøkene. Dessuten er det vanskelig å få rekruttert korrekturlesere. Ny versjon av programmet vil antagelig foreligge i begynnelsen av 2008, og vi håper at dette vil medføre ny giv i registreringsarbeidet.

Kirkebøkene for hele Norge er skannet og lagt ut i Digitalarkivet, gratis til bruk for alle interesserte. I og med at kirkebøkene er blitt så lett tilgjengelige for alle, er det mange som nå ikke lenger ser nytten av å registrere kirkebøker i databaser. Dette har også vært en medvirkende årsak til at interessen for å registrere har dalt noe. Målet er imidlertid å få registrert alle kirkebøkene, da de på denne måten blir søkbare og kan kombineres med oppslag i de skannede kirkebøkene på internett. Til sammen blir dette en meget verdifull hjelp for slektsgranskere og forskere i fremtiden.

Oppmerkings-og stedsnavnkomiteen

Leder Roy Heyerdahl, Gerd Fagerhøi, Øistein Grøvle, Erik Rønning Johansen og Ole Vister.

Vi har oppfordret lagene til å fortsette innsamling av navn på områder som ikke har vært like godt ivaretatt i kommunene – som i tettsteder, langs vann, sjø og i vassdrag.

Kulturminnekomiteen

Leder Erik Rønning Johansen og Heine Iversen.

Vi har sendt oppfordring til lagene om å starte egne kulturminnekomiteer, og jobber med at de lokale komiteene skal få all nødvendig bakgrunns informasjon.

Styret kan se tilbake på et aktivt år og vil takke lokallagene med tillitsvalgte og medlemmer for et godt og nært samarbeid – det samme til våre egne tillitsvalgte. Vi er glade vi har aktive, arbeidsvillige og interesserte samarbeidspartnere. Vi vil takke vår kontorsekretær for vel utført arbeid – og ikke minst vil vi takke fylkeskommunen for dens velvillighet. Det er godt å vite at vi har våre fylkeskommunale myndigheter med på laget. Vi håper vi har vært til gagn for både fylket og lokalsamfunnene i de vel 80 årene som er gått siden fylkeslaget ble stiftet i 1926.

Gamle Fredrikstad, 12. februar 2008

Marit Egeberg Krog Ragnar Dahl Harald Thoresen

Gunnar Halstvedt Karen Helene Brødholt Jarle Heed

Svein Skahjem Eigill Tangen Dagfinn Ugelstad Larsen

Gerd Fagerhøy

Arbeidsplan 2008

1. Meldingsbladet sendes medlemmene 2 ganger i løpet av året april/mai og november/desember.

2. Wiwar skal ut med 2 nummer – juni og desember
Være aktive med salg av abonnement

3. Runar skal ut med 2 nummer i juni og desember
Være aktive med salg av abonnement.

Ættehistoriekomiteen

- a. Planlegger slektsforskerdag.
- b. Slektsforskerdagen i oktober.

5. Kilderegistreringskomiteen

Vil konsentrere seg om å fullføre matrikkel 1723.

I et nært samarbeid med DIS-Østfold er målet å få registrert alle kirkebøkene, da de på denne måten blir søkbare og kan kombineres med oppslag i de skannede kirkebøkene på internett.

6. Oppmerkings- og stedsnavnskomiteen

Arrangere et møte for alle lokallagene om digitalisering av kart, stedsnavn og kulturminneregistrering.

7. Kulturminnekomiteen

Vil arbeide for at hvert historielag får sin egen kulturminnekomité.

Samarbeide med oppmerkings- og stedsnavnskomiteen om et møte for alle lokallagene om digitalisering av kart, stedsnavn og kulturminneregistrering.

8. Vårtur

Vårturen legger vi til 200-årsmarkeringen av kampene ved Prestebakke kirke. Østfold Historielag får omvisning i kirken lørdag 7. juni kl. 13.00. Det blir markering, teater og «slag» på kirkebakken kl. 14, konsert kl. 15. Utstillinger, servering og marked på Gamle Prestebakke fra kl 11-18. For de som ikke har anledning på lørdag, er det ny sjanse på søndag med markering på kirkebakken kl. 12.

9. Kulturminnedagen 14. september

Vi oppfordrer lagene til å delta i lokale arrangementer.

10. Tillitsmannsmøte – oktober/november 2008

11. Bokpris 2008

12. Fortsette samarbeid med Fortidsminneforeningen

13. Salg av publikasjoner

14. Kurs

Det planlegges flere kurs i løpet av året

15. Årsmøte i mars 2009

16. Arrangere en «Historiedag»

Samarbeide over riksgrensen – Värmland – Dalsland – og Bohus län.

Se ellers våre hjemmesider som stadig blir oppdatert:

www.ostfoldhistorielag.org

Østfold Historielag, tillitsvalgte etter årsmøte 2008

Styret

Formann: Marit Egeberg Krog, Marker
 Nestformann: Gunnar Halstvedt, Askim
 Sekretær: Jarle Heed, Idd og Enningdal
 Kasserer: Harald Thoresen, Kråkerøy
 Berit Hogseth, Rakkestad
 Svein Skahjem, Fredrikstad
 Ragnar Dahl, Borge og Torsnes

Varamedlemmer:

1. Dagfinn Ugelstad Larsen, Råde
2. Thorbjørn Koch, Askim
3. Gerd Fagerhøi, Halden

Kilderegistreringskomiteen

Leder Tor Vinje, Moss
 Solveig Falkenberg Krog, Marker
 Torill Lund Karlsvik, Fredrikstad
 Lisbeth Buskoven, Kråkerøy
 Anne Marie Sandhaug, Fredrikstad

Ætthistoriekomiteen

Leder Lillian Therese Dybedahl, Sarps-
 borg
 Kjell D. Karlsen, Spydeberg
 Lisbeth Buskoven, Kråkerøy
 Per-Otto Olsen, Sarpsborg
 Jorun Garseg, Eidsberg

Oppmerknings- og stedsnavnskomiteen

Leder Roy Heyerdahl, Marker
 Ole Vister, Eidsberg
 Øistein Grøvle, Spydeberg
 Gerd Fagerhøi, direkte medlem
 Erik Rønning Johansen, Råde

Redaksjonskomiteen Wiwar

Barbro Kvaal, Marker
 Jens Bakke, Idd og Enningdal
 Gunnar Arholt, Idd og Enningdal
 Gudbrand Mellbye, Aremark
 Aslaug Barfelt, Tune

Redaksjonskomiteen Runar

Leder Marius Hellerud, Trøgstad
 Kjell Karlsen, Spydeberg
 Anne Marie Sandhaug, Fredrikstad
 Lisbeth Buskoven, Kråkerøy
 Torill Lund Karlsvik, Fredrikstad

Kulturminne komiteen

Leder Erik Rønning Johansen, Råde
 Heine Iversen, Skjeberg

Revisorer

Roar Wilhelmsen, Borge og Torsnes
 Steinar Bodahl, Skjeberg

Valgkomité

Leder Anne Sofie Hoff, Spydeberg
 Erik Kultorp, Rakkestad
 Karen Helene Brødholt, Hobøl

Østfold Historielag – referat fra årsmøtet i Trøgstad 12. mars 2008

Velkomsthilsen fra Trøgstad ved formann i Trøgstad historielag, Anne Haakaas. Haakaas ga et interessant innblikk i bygdas historie og vi fikk høre om et aktivt historielag og dets arbeide. Laget ble stiftet i 1988 og har 150 medlemmer.

Formann Marit Egeberg Krog takket Trøgstad historielag for at de påtok seg arrangementet.

Deretter ble årsmøtedelegatene ønsket velkommen.

Sak 1 Navneopprop

Svein Skahjem foretok navneoppropet og det var 66 stemmeberettigede møtedelegater.

Alle lokallag og komiteer var representert, samt alle fra styret og noen gjester.

Sak 2 Konstituering av møtet

Innkalling og sakliste ble godkjent.

Godkjent ble også følgende:

Valg av møteleder: Marit Egeberg Krog.

Valg av referent: Karen Helene Brødholt.

Valg av to personer til å underskrive protokollen: Anne Haakaas og John Petter Dahl.

Sak 3 Årsberetning 2007

Årsberetningen ble lest av Gunnar Halstvedt.

Årsberetningen for 2007 ble godkjent, med korrigering til vårvandring i Romsåsen i Askim.

Gruvedriften der ble nedlagt i 1876.

Sak 4 Årsregnskap 2007

Regnskapet ble lagt fram av kasserer Harald Thoresen.

Spørsmål til regnskapet: Hvorfor Runar og Wiwar ikke har egne regnskap som tidligere?

Svar: Er lagt inn i hovedregnskapet. Svar: På grunn av nye regnskapsrutiner og normer er det ført på denne måten av regnskapsførerene Bente og Helge Refsahl.

Regnskapet er revidert og godkjent av revisorene Roar Wilhelmsen og Steinar Bodahl.

Regnskapet ble godkjent som Østfold Historielags årsregnskap for 2007.

Sak 5 Arbeidsplan for 2008

Arbeidsplanen ble lagt fram av formann Marit Egeberg Krog og godkjent.

Kurs: Gunnar Halstvedt redegjorde for kurs i bruk av PC for nybegynnere og viderekomne og kurs i slektsforskning.

Innbinding av bøker

Flere sett (å 8 bøker) av tidsskriftet Wiwar er under innbinding.
Av tidsskriftet Runar er det planlagt å lage 4 bøker i serien.

Sak 6 Kontingent

Jarle Heed orienterte om styrets forslag. Kontingenten for 2009 blir uendret, kr.20.- pr. medlemfor lokallag og kr. 80.- pr. direktemedlem. Forslaget ble vedtatt.

Sak 7 Valg

Valgkomiteens leder Lisbeth Buskoven fra la fram komiteens innstilling.
Valget ble ledet av Marit Egeberg Krog.
Alle ble valgt ved akklamasjon. Ingen krevde skriftlig valg.
Ledere velges for 1 år, styre og komited medlemmer for 2 år og varamedlemmer for 1 år.

Formann valgt for 1 år: Marit Egeberg Krog, Marker. Gjenvalg.

Styret valgt for 2 år

Gunnar Halstvedt, Askim Gjenvalg.
Jarle Heed, Idd og Enningdal Gjenvalg.
Berit Hogseth, Rakkestad Ny.
Ragnar Dahl, Borge og Torsnes 1 år igjen.
Svein Skahjem, Fredrikstad 1 år igjen.
Harald Thoresen, Kråkerøy 1 år igjen.

Varamedlemmer valgt for 1 år:

1. Dagfinn Uglestad Larsen, Råde Gjenvalg.
2. Thorbjørn Koch, Askim Ny.
3. Gerd Fagerhøi, direkte medlem Gjenvalg.

Kilderegistreringskomiteen:

Leder: Thor Vinje, Moss Gjenvalg 1 år.
Solveig Falkenberg Krog, Marker Gjenvalg 2 år.
Torill Lund Karlsvik, Fredrikstad. Ny 2 år.
Anne Marie Sandhaug, Fredrikstad 1 år igjen.
Lisbeth Buskoven, Kråkerøy For 1 år.

Ætthistoriekomiteen:

Leder: Lillian Therese Dybedahl, dir. medl. Ny 1 år.

Kjell Karlsen, Spydeberg Gjenvalg 2 år.
Jorunn Garseg, Eidsberg Ny 2 år.
Lisbeth Buskoven, Kråkerøy For 1 år.
Per-Otto Olsen, Sarpsborg 1 år igjen.

Oppmerkings- og stedsnavnkomiteen:

Leder: Roy Heyerdahl, Marker Gjenvalg 1 år.
Ole Vister, Eidsberg Gjenvalg 2 år.
Øystein Grøvle, Spydeberg Gjenvalg 2 år.
Erik Rønning Johansen, Råde 1 år igjen.
Gerd Fagerhøi, direkte medlem 1 år igjen.

Redaksjonskomiteen Wiwar:

Gudbrand Mellbye, Aremark 1 år igjen.
Aslaug Barfelt, Tune 1 år igjen.
Barbro Kvaal, Marker Gjenvalg 2 år.
Jens Bakke, Idd og Enningdal Gjenvalg 2 år.
Gunnar Arholt, Idd og Enningdal Ny

Redaksjonskomiteen Runar:

Marius Hellerud, Trøgstad Gjenvalg 1 år.
Leder Kjell Karlsen, Spydeberg 1 år igjen.
Anne Marie Sandhaug, Fredrikstad 1 år igjen.
1 fra Ættehistoriekomiteen
1 fra Kilderegistreringskomiteen

Kulturminnekomiteen:

Leder: Erik Rønning Johansen, Råde Gjenvalg 1 år.
Heine Iversen, Skjeberg 1 år igjen.

Revisorer:

Roar Wilhelmsen, Borge og Torsnes Gjenvalg 1 år.
Steinar Bodahl, Skjeberg Gjenvalg 1 år.

Valgkomite:

Leder: Anne Sofie Hoff, Spydeberg Gjenstår 1 år
Erik Kultorp, Rakkestad Gjenstår 2 år
Karen Helene Brødholt, Hobøl Ny 3 år

Kommentar til valget: Styret bør se på retningslinjer for valg av medlemmer til bl.a. Runar og Wiwar. Mange navn går igjen i komiteene. Det bør derfor være direkte valg til komiteene på årsmøtet.

I kulturminnekomiteen er det to medlemmer som begge har ett år igjen. Det kan bli et problem hvis begge trekker seg samme år. Styret ble oppfordret til å se på dette.

Østfold Historielags formann Marit Egeberg Krog takket følgende som gikk ut av styret/ komiteer: Karen Helene Brødholt, Finn Aarum (ikke til stede) og Eigill Tangen.

Den glemte skriften. Gotisk håndskrift i Norge, Riksantikvarens skriftserie 28, Johannessen, K, ISBN:978-82-15-00202-6. En strålende lærebok.

Østfold Historielags bokpriser 2007

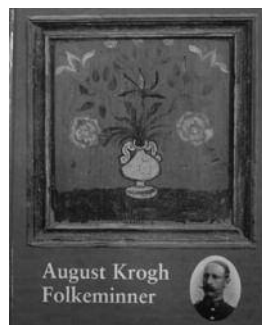
Flotte publikasjoner prisbelønnet

Østfold historielags bokpriskomiteé har for 2007 delt ut lokalhistorieprisen til Olaug Fostås som i samarbeid med og etter initiativ fra Høland Historielag har utgitt boka «August Krogh Folkeminner». Likedan har komiteen utdelt slekthistorieprisen til Inger Jorun Andreassen og Knut Egil Hamre for boka «Østgaard – en gård øst i grannelaget».

Begge bøkene er så vel i form som i innhold en fryd for den lokalhistorisk interesserte leser og vel egnet på nattbordet eller medbrakt i go'stolen.

I en årrekke samlet og skrev August Krogh ned folkeminner fra Høland og østfoldbygdene Marker, Trøgstad og Eidsberg. Hans omfattende nedtegnelser har dels i mer enn 75 år ligget i arkivene til Universitetet i Oslo, dels i det som var hans hjem. Høland Historielag har lenge ønsket å utgi folkeminnesamlingen, og Olaug Fostås har med ivrige medhjelpere og sikker hånd tilrettelagt stoffet, dvs. systematisert, gruppert og samordnet slik at det er lett for lesere å finne fram i boka som er på nær 250 sider.

I tillegg er det blitt plass til mange fine fotografier av mennesker, dyr, natur, gjenstander og et utmerket kart

Olaug Fostås (til venstre i første rekke) har i samarbeid med Høland Historielag, etterkommere av August Krogh og nabolagene utført et stort og verdifullt arbeid. (Foto: Kjell Karlsen)

over Aurskog Høland med nabokommunene. Sannelig er en liten dialektordliste også lagt ved boka.

Apropos bilder, selvsagt inneholder boka også bilder av August Krogh, både som ung fanejunker og som bygdas populære forteller, etter hvert hvit i både hår og skjegg. Han fikk et langt og innholdsrik liv, født i 1850 og død i 1944, altså 94 år gammel. Boka starter som seg hør og bør med blick inn i Kroghs verden.

August Krogh innsats for hjembygda og hans iherdige samling av folkeminner ble satt stor pris på, også mens Krogh levde, og han ble i 1930 tildelt Kongens for-tjenstmedalje i sølv for sitt virke.

«Østgaard – en gård øst i grannelaget» er også en ytterst fascinerende bok, ført i pennen av Inger Jorun Andreassen og Knut Egil Hamre. De lar oss få del i gårdens historie fra biskop Eysteins Jordrebok, ca 1390, og fram til Østgaard og dagens eier, odelsgutten Lars Garder, sønn av Kirsti Østgaard Garder og Carl-Martin Garder.

Østgaard – hvor ligger nå den gården? Jo, følger vi gamle riksvei 1 fra Halden mot Berg kirke og Svinesund er vi på rett vei, der vi reiser gjennom eldgammelt kulturlandskap. Etter et par skarpe svinger etter Odde bru, kan vi se den hvite og ruvende fasaden på en av bygdas storgårder – Østgaard.

«Østgaard – en gård øst i grannelaget» er som boka om August Krogh trykt i stort format på førstesteklasses papir og rikt illustrert med fotografier og tegninger. Boka er utvilsomt av stor interesse og glede ikke bare for familien, men for alle med sans for historiens gang.

Thorbjørn Koch

Diverse

Formann Marit Egeberg Krog orienterte om kirkegårdskultur, gravminner og sletting/ fjerning av gravsteiner. Steiner som er over 60 år kan ikke fjernes uten tillatelse fra fylkets kulturavdeling ved Fylkeskonservatoren. Mange steder har kirkevergene til dels liten kjennskap til bestemmelsene og hvordan de skal forholde seg til dem. Østfold Historielag har tatt kontakt med Fylkeskonservatoren og forhørt seg om bestemmelsene. Østfold Historielag har forfattet et utkast til brev som sendes Fylkeskonservatoren for godkjenning. Brevet vil bli sendt ut i samarbeid med Fortidsminneforeningen til lagene våre med Fylkeskonservatorens anbefaling vedlagt. Østfold Historielag mener dette er en viktig sak som lokallagene også bør følge opp.

Gunnar Halstvedt orienterte om et møte som han og formann Marit Egeberg Krog skal ha med den nye Fylkeskonservatoren.

Østfold Historielag har nå kopier av gamle kart for salg.

Det kan sendes stoff til lagets nettsider. Web redaktør er Thorbjørn Koch, Askim.

Det skal lages et register over bøkene fra Roger Prang. For øvrig ønsker Østfold Historielag også et register over hva som finnes av lokalhistoriske bøker som lagene selv eller andre har utgitt. Fra kontoret er det sendt ut en forespørsel til lagene om dette hvor de oppfordres til å sende inn tittel og forfatter(e) av slike bøker.

Leder av kulturminnekomiteen, Erik Rønning Johansen, og Ola Wergeland Krog tok for seg digitale kart over merking av kulturminner og viste på storskjerm hvordan dette kan gjøres.

Roy Heyerdahl, leder for oppmerkings- og stedsnavnkomiteen, orienterte om et møte om kart på data i kommunehuset i Rakkestad, onsdag 9. april.

Kulturminneplan for Østfold skal utarbeides.

Tor Vinje ytret ønske om et «forum for kulturminner».

Formann Marit Egeberg Krog takket for tilliten ved å bli gjenvalgt. Hun rettet en takk til alle delegatene for frammøtet og takket til slutt Trøgstad historielag for et vellykket arrangement.

Karen Helene Brødholt

Referent

Vårvandringen 2008 –
Kampen ved Prestebakke kirke
200 års markering 7. – 8. juni 2008

Kampen ved Prestebakke kirke 10. juni 1808 var en av de blodigste trefningene i Norge under Napoleonskrigene. Helgen 7. og 8. juni 2008 inviteres du til å være med å markere 200-årsminnet av denne hendelsen.

Idd og Enningdalen Historielag, Iddske Compagnie, Halden historiske Samlinger, Forsvaret, Idd prestegjeld mfl. har gått sammen om arrangementet, som finner sted på kirkebakken ved Prestebakke kirke samt på Gamle Prestebakke like sør for kirken. Prestebakke ligger 2 mil sør for Halden ved riksvei 101.

På kirkebakken lørdag kl 14.00 og søndag kl. 12.00 blir det offisiell markering ved Forsvaret og representanter fra Norge og Sverige. Tistedalen Musikkforening besørger det musikalske, og Toril Brekke har skrevet et historisk tablå som framføres av Ida Amatørteater. Slaget blir gjenskapt av militærhistoriske foreninger fra Norge og Sverige: I alt 100 soldater i uniformer fra 1808 vil være involvert, samt hester og kanoner - det blir mye kruttrøyk og mye dramatikk! Inngangspenger til kirkebakken er kr 100 for voksne, mens det er gratis for barn. På kirkebakken er det også adgang til den krigshistoriske utstillingen i kapellet.

Tunet ved Gamle Prestebakke er åpent kl. 11.00 - 18.00 lørdag og søndag. Her blir det militærhistorisk telteir, tidsriktig håndverk og husflid, historisk marked, musikk og servering. I hovedbygningen blir det utstillinger av bl.a. historiemaleren Dag Frognes. I sidebygningen bakes det brød, og det gamle landhandleriet holder åpent. Det er gratis inngang til tun og hus, og gratis parkering ved Prestebakke skole.

Lørdag kl. 13.00 er det omvisning for Østfold Historielag blant kulehull og i Prestebakke kirke. Kl. 14. setter slaget i gang på kirkebakken, og kl. 15.00 er det konsert i Prestebakke kirke med svensk sekkepiperorkester! Det er gratis inngang.

Søndag kl. 12.00 er det igjen slag på kirkebakken. Kl.13.00 er det historisk gudstjeneste i Prestebakke kirke med norsk og svensk prest.

Vi håper mange vil besøke Prestebakke helgen 7. og 8. juni 2008. Fort For informasjon, kontakt Jens Bakke på tlf. 99 35 42 86, e-post: jens.bakke@iddehist.no

Velkommen!
Hilsen Idd og Enningdalen Historielag

Jens Bakke, leder

Diverse kurs

«Hjelp, jeg har slekt i Oslo og Nord-Amerika!»

Lørdag 24. mai 2008 arrangerer Østfold Historielag kurs i slektsgransking på Internett. Kursholder vil være Marius Hellerud. Han er utdannet magister i etnologi og arkivar, og har i gjennom cirka 20 år vært en aktiv slektsforsker. For tiden er Marius redaktør av Runar. Slekthistorisk tidsskrift for Østfold.

Vi kommer til å gå nøye inn på hva som finnes av ressurser på Internett; hvordan vi finner frem til dem, og hvordan vi best kan utnytte innholdet i vårt eget arbeide. Hovedvekten vil ligge på to områder som mange finner særlig utfordrende; å finne slekt i Oslo og i Nord-Amerika. Det vil bli gitt praktiske arbeidsoppgaver som vi løser i fellesskap.

Program for dagen

09.00-11.00: Velkomst. En kort presentasjon av deltakerne.

Hvordan utnytte Internett til å finne slektninger i Oslo?

Foredrag med tilhørende arbeidsoppgaver.

11.00-12.00: Lunsjpause.

12.00-14.00: Hvordan utnytte Internett til å finne slektninger i Nord-Amerika?

Foredrag med tilhørende arbeidsoppgaver.

Avslutning.

Sted: Data- og undervisningsrommet, Askim Rådhus, lørdag 24. mai 2008, kl. 09.00 til 14.00. Oppmøte ved Servicetorget.

Pris: kr. 500,-. Dette inkluderer kursavgift, undervisningsmateriale og en enkel lunsj.

Bindende påmelding til Askim lokalhistoriske arkiv på telefon 69 81 91 83 (kontor-tid) eller e-post askimarkiv@gmail.com innen tirsdag 20. mai 2008, kl. 12.00. Forbehold om tilstrekkelig antall påmeldinger.

Se også Østfold Historielags hjemmeside på <http://www.ostfoldhistorielag.org/>

PC kurs

Det avvikles PC kurs for de som aldri har brukt PC før, og et kurs for de med litt PC kunnskap i Askim Rådhus. Kursdato er 21/5.

Nye kurs høsten 2008 blir omtalt i Meldingsbladet og på nettet.

«Smaalenensmarked» Borgarsyssel Museum

Den 31/5 og 1/6, kurs i skigardbygging og sopolimer med Harald Haug, Halvor Berg og Tore Brevig. Er dette interessant ta kontakt med museet.

«Markens grøde» Rakkestad Bygdetun

Den 8- 10 august, har Tore Brevig kurs i arbeide med sopelimer.

- Det blir nye kurs og kursoverraskelser i neste Meldingsblad høsten 2008.
- Den som har lyst til å lære seg gotisk skrift kan følge lenken «Gotisk skrift», der et gratis nettbasert kurs er tilgjengelig. Eller kan du via lenken «Karl XII felttog 1716 og 1718» se flotte håndtegnede kart over områdene han og soldatene hans herjet.

Mange nye lenker

Siden med lenker til andre interessante og forhåpentlig relevante nettsteder er i vekst. De siste lenkene som er kommet på plass viser bl.a. til et nordisk prosjekt om arbeidets historie, og til sko, tekstil- og stenindustrien i Halden, Tistedal og ved Iddefjorden.

I lokalhistorisk sammenheng peker sporene i blant til Amerika og fem amerikalenker er på plass. Og siden vi vender blikket ut av landet – nå finner du også lenker til våre søsterorganisasjoner i Danmark og Sverige.

Arkeologiske utgravinger i Spydeberg

I forbindelse med ny E-18 gjennom Spydeberg ble det foretatt arkeologiske undersøkelser som viser oppsiktsvekkende resultater. Det ble gravd på 3 lokaliteter og man fant rester etter hele 9 hus. På Mollehøgda fortalte dateringer oss at den var bebodd i førromersk jernalder og tidlig romertid, og igjen i folkevandringstida. Molle høgda ligger inntil en gammel hulvei som har hatt stor og viktig ferdsel opp gjennom tidene. Her var også rester etter ei smie og flere løsfunn av dekorert keramikk som er typisk for romertid. I en branngrav her ble det funnet brente bein av dyr, en bjørneklo, kremerte menneskebein og fragmenter av en flat beinnål.

Det viktigste funnet var nok restene etter en høvdinggård som ble gjort på et jorde på Skøyen som har hatt navnet Sør-Ødegården. Stolpehullene viser et hus som målte hele 10 x 41 meter og ligger på en naturlig høyde. Dette var bare en del av et helt gårdskompleks, og det forteller oss at gårdens beboere sannsynligvis har hatt en betydelig sosiopolitisk posisjon i datidens samfunn, og levestedet her i indre Østfold var helt på høyde med gårdene ute ved kysten. Dessuten fant man i høvdingens bolig rester etter bygg, ville erter, hasselnøttskall og muligens rester etter brød eller grøt!

Kokegoper var det mange av, og med nærhet til gravfelt kan disse tolkes som arenaer for rituelle aktiviteter.

Utgravningen viser oss at det har vært sammenhengende aktivitet og jordbruk i område i over 2000 år.

Rapporten finnes på Spydeberg Bibliotek og kan leses der, eller den kan leses på kultursiden til Spydeberg Kommunes websider.

Frode Aksel Molle

Registrering av kulturminner viktig og inspirerende oppgave

Via Eidsberg kommunes hjemmesider kan interesserte finne fram til kulturminnene – markert med bokstaven K. Et klikk på det underliggende rosa feltet gir tekst- informasjon(i form av pdf-filer).

Registrering av kulturminner rundt om i kommunene har lenge vært en viktig og inspirerende oppgave, for så vel leg som lærd. I vår digitale hverdag er det dessuten naturlig å gjøre registreringen tilgjengelig for allmennheten via Internett.

Eidsberg kommune inngitt i 2005 et samarbeid med firmaet Naturkart DA, og inviterte samtidig Eidsberg Historielag til å delta i et prosjekt som er realisert i form av kulturminner på nettet. Via hjemmesidene til kommunen kan interesserte finne fram til kulturminnene som presenteres som seg hør og bør i form av både tekst og bilder - og selvsagt med nøyaktig posisjon i terrenget.

Naturkart har lagt til rette den digitale presentasjonen av kulturminnene, og i løpet av det første året ble 361 kulturminner fra offentlige og private registre lagt inn i en database, der tekst, posisjon og bilder knyttes sammen for en helhetlig presentasjon på nettet. Medlemmene av Eidsberg historielag har bokstavelig talt saumfart terrenget, brukt GPS og tatt om lag 2000 (digitale) bilder av kulturminnene.

Østfold Historielags medlemmer var invitert til et informasjonsmøte om opplegget i Rakkestad rådhus onsdag 9. april. Møtet var kommet i stand etter i samråd med fylkeslagets kulturminnekomite og Oppmerkings- og stedsnavnskomite.

Ved åpningen av møtet poengterte Roy Heyerdahl, leder for Oppmerkings- og stedsnavnskomiteen, at den store utfordringen lagene står foran er å besørge digitalisering av kulturminnene – og komme med innspill i forbindelse med kulturminneplanen for Østfold.

Gunnar Halsvedt, nestleder i Østfold Historielag, fremholdt at så langt ser det ut til at det er lagt liten vekt på digitalisering i den fylkeskommunale kulturminneplanen. Han opplyste at planen forutsettes vedtatt i 2010, og at det haster om historielagene skal nå fram med forslag.

Erik Rønning Johansen, leder for kulturminnekomiteen, håpet at kveldens møte vil gi inspirasjon og en «flying start» for kulturminne-arbeidet i lagene. Han redegjorde også kort for «Historisk atlas over Råde» som ble utgitt i 2001 etter flere års arbeid – et imponerende produkt som han gjerne så digitalisert.

Thorbjørn Koch

Lokallag med egen hjemmeside

Følgende lokallag har egen hjemmeside, disse finner en under ostfoldhistorielag.org

Askim Historielag,
Eidsberg Historielag
Idd og Enningdalen Historielag
Moss Historielag
Rakkestad Historielag
Skjeberg Historielag

Berg, Rokke og Asak Historielag
Fredrikstad Historielag
Marker Historielag
Moss Ættehistorielag
Rygge Historielag

På lokalradioen

«Historielaget på lufta»

Marker Historielag har sending annen hver torsdag – fra og med 13. september

Du kan da høre oss på Radio 5 – FM 105,7 MHz – fra kl. 20.30 til kl. 21.00

Kan også høres på FM 102.9 – 104,6 eller 107,0 MHz.

Møtekalender

Aktivitetsplan for Askim Historielag for 2008.

Åpning av museet søndag den 25. mai.

50-års konfirmantarrangement, søndag 1. juni.

St.Hansfeiring 23. juni

Sildaften, 29. oktober.

Gløggaften, 26. november kl. 17.00.

Julearrangement, søndag 7. desember, fra kl. 13.00 – 16.00.

I tillegg vil Turkomiteen arrangere en utflukt / ekskursjon i løpet av sommer / høst.

Eidsberg historielag

Sleksgranskergruppa har sine møter første torsdag i måneden på Folkenborg museum.

Kl. 19.00. Ingen møter i januar og juli.

Torsdagsklubben møtes andre torsdag i måneden på Folkenborg museum, herredstyesalen fra kl 10.00 til kl 12.00.

17. mai Bekransning av støtten til Håkon Håkonsson.

5. juni Gammelt gårdsarbeid for 6. klasse.

15. juni Bygdedag på Folkenborg museum.

29. juli Olsøkfering ved Eidsberg kirke.
 Midten av august «På gjengrodde stier.»
 14. september Barn og dyr.
 30. desember Før jul på museet.

Moss Historielag

Moss Historielag arrangerer syv fotturer i 2008.

De populære elvevandringene går søndagene 11. mai, 1. juni og 24. august. Jeløyvandringene går tirsdagskveldene 20. mai og 2. september. I tillegg blir det tur i mossemarka 10. juni – «I Bergmannens fotspor.» Guide på turene er kjentmann Egil Jensen. Foruten fine naturopplevelser og lokalhistorie får du også et innblikk i den geologisk interessante historien. Følg med på www.mosshistorielag.no

Arbeidsplan for 2008 for Berg, Rokke og Asak Historielag

Torsdag 8. mai. Frigjøringsdagen 1945. Merking av flyktningeruter til Sverige under siste verdenskrig, Samarbeid med Idd og Enningdalen Historielag og andre med tilknytning til flyktningetransporten i Halden distriktet under siste verdenskrig.

Søndag 1. juni kl 11,00. Båttur på Fømsjøen langs Asaklandet, opp til Brekke sluser og tilbake med orientering om landskap og bebyggelse. Plass til 100 personer. Vi kan ha med egen niste. Påmelding.

Søndag 29.Juni kl.11,00. Vandring fra Tobro til Huseby. Omvisning i den gamle hovedbygningen på Huseby.

Juli. Eventuell kveldsvandring. Samarbeid med Turistkontoret.

Søndag 17. august kl. 11,00. Båttur fra Halden til Røsneskilen og tilbake. Med orientering om landskap og bebyggelse . Plass til 160 personer. Påmelding

Søndag 14.september kl. 11,00. Besøke Veggedal skanse med etterfølgende vandring i området Askefoss, Hansesetre og Moen, med besøk ved gammel flishøvel og kvern.

Oktober. Møte sammen med Asak menighet i Asak kirke. Inger Nora Holm forteller om sin far, presten Braatveit, som var den første blinde presten i Norge

November. Julemøte. Juletalerken.Underholdning.

Februar 2009. Årsmøte

Ellers må vi arbeide videre med registrering av husmannsplasser og nedlagte plasser. Registrering av gamle skiftenavn og lignende.

Arbeide videre med å få disposisjonsrett over den gamle hovedbygningen på Huseby nord.

Samarbeide med Berg Sogneselskap om sogneselskapets 200 års jubileum i 2010. Eventuell sammenslutning av de to lagene.

Sørbrøden 18 januar 2008.

Det taes forbehold om forandringer. Alle arr. avrettes i Halden Arbeiderblad.

Tune Historielag

4. juni kl. 17.30 Kveldstur.

24. august Heldagstur.

Alle turer starter fra Øvre parkeringsplass, Tune rådhus dersom ikke annet er opplyst.

Slektgranskertreff:

Torsdager kl. 18.00: 3/1 – 7/2 – 6/3 – 3/4 – 8/5 og 5/6 på Tingstad

Nye medlemmer

01.11.2007 – 10.04.2008

ASKIM HISTORIELAG

Ole-Petter Lier, Haugtomtnv. 1 A, 1808 ASKIM, Else-Gro Solbakken, Buevn. 2, 1808 ASKIM, Kari og Finn Aarum, Grønlundveien 28, 1809 ASKIM

BERG ROKKE OG ASAK HISTORIELAG

Kari Britt Bredesen, Marcus Thranesgt. 39, 1776 HALDEN, Marie og Jarle Herrebrøden, Herrebrøden, 1763 HALDEN, Thorbjørn Høvik, Rokkeveien 18, 1779 HALDEN, Tom Saxlund, Onkel Toms Hytte, 1794 SPONVIKA, Nina Stenvall, Likollveien 50, 1781 HALDEN, Inger Svendsby, Bjørkbekk, Rokke, 1764 HALDEN, Reidun og Sigmund Vastveit, Bautasten, 1763 HALDEN

BORGE OG TORSNES HISTORIELAG

Annette Skaarstad, Bekkesvingen 27, 4019 STAVANGER

EIDSBERG HISTORIELAG

Elsabeth Yrwing Gathus, Eidsberg Prestegård, 1880 EIDSBERG, Unn Seljelid Walnum, Jernbanegt. 2, 1850 MYSEN, Arvid Kolstad, Storgt, 1850 MYSEN, Lis-Britt Erichsen, Myrenvn 5, 1850 MYSEN, Erling Ruud, Lundsrudvn. 14, 1880 EIDSBERG

FORENINGEN HALDENS MINDER

Carina Dagrød, Sannegata 23, 1725 SARPSBORG, Berit Fjeld og Geir Dahl, Roland Nordre, 1769 HALDEN, Øivind Holt, Båstadlundvn. 46 C, 1781 HALDEN, Siri Kaufmann, Blåkklokkeveien 8, 1769 HALDEN, Eva Lunde, Gneiseveien 11 D, 1784 HALDEN, Tove og Tommy Svendsen, Brigadeveien 8, 1769 HALDEN

FREDRIKSTAD HISTORIELAG

Lise og Trond Rane, Prinselveien 6, 1718 GREÅKER, Trond Svandal, Kasernegt. 56, 1632 Gamle: FREDRIKSTAD

HOBØL HISTORIELAG

Lise Evjen, Engen 2, 1825 TOMTER, Arild Hagen, Hjortestien 10 B, 1823 KNAPSTAD, Erik Sandberg, Åsly, 1827 HOBØL

IDD OG ENNINGDALEN HISTORIELAG

Fritz Dahlen, Kommandantveien 21, 1769 HALDEN, Wenche Høistad, Løvåsen 13, 1796 KORNSJØ, Trine-Merethe Høistad, Søsterveien 16 F, 1781 HALDEN, Gerhart

Larsen, Høistadveien 7, 1792 TISTEDAL, Unni og Jan Lunde, Høistadveien 7, 1792 TISTEDAL, Jorunn og Per Otto Nielsen, Bueveien 14, 1769 HALDEN, Tore Nygaard-Røssehaug, Fagerliveien 3, 1796 KORNSJØ, Arne Pladsen, Prestebakke, 1796 KORNSJØ, Inger Rage, Fjellstua 9, 1777 HALDEN, Åse og Kennet Veulfsen, Solstad, rute 509, 1766 HALDEN, Jon Reidar Wiig, Sofienlund gård, Idd, 1769 HALDEN

KRÅKERØY HISTORIELAG

Grethe og Arild Eikum, Fjellryggveien 2, 1671 KRÅKERØY, Louise og Bodolf Hareide, Prestegårdsvei 2, 1671 KRÅKERØY, Bjørg S. Johannessen, Blåveisåsen 49, 1675 KRÅKERØY

MOSS ÆTTEHISTORIELAG

Steinar Andersen, Fjellveien 13 A, 1532 MOSS, Terje Bergersen, Byarkivet Maridalsveien, 0178 OSLO

SARPSBORG HISTORIELAG

Jorild Lisbet og Webjørn Thingnæs, Ruffen 11 B, 1739 BORGENHAUGEN

RAKKESTAD HISTORIELAG

Per Holt, Torudholt, 1892 DEGERNES, Gro Jannice Nesting, Iglerud, 1890 RAKKESTAD

RYGGE HISTORIELAG

B. Hellum, Refsnesskogen 22, 1512 MOSS, Kari Horntvedt, Molvig, 1580 RYGGE

RÅDE HISTORIELAG

Vigdis og Per Auberg, Ørneveien 93, 1649 RÅDE, Rolf Listrøm, Odins vei 13, 1640 RÅDE, Thorleif Norun, Norun, 1640 RÅDE

SKJEBERG HISTORIELAG

Else Marie Hagen, Kvastebyveien 229, 1747 SKJEBERG

SPYDEBERG HISTORIELAG

Else Berit og Ole Johan Orhaug, Dæhlivn. 237, 1820 SPYDEBERG

TRØGSTAD HISTORIELAG

Torill og Sveinung Arnegård, Kirkeveien 40, 1860 TRØGSTAD, Bodil og Alf Grinder, Mørkfossveien 7, 1860 TRØGSTAD, Kari Skaug Halsnes, Båstadveien 668, 1866 BÅSTAD, Odd Jacobsen, Skjønhaugenga 3 C, 1860 TRØGSTAD, Kjell Kirkeng, Mørkfossveien 13, 1860 TRØGSTAD, Ragnhild Langholen, Egeberg Søndre, 1860 TRØGSTAD, Torstein Olav Riiser, Riiserveien 170, 1860 TRØGSTAD, Johan Ruud, Skolevn. 8, 1860 TRØGSTAD, Inger-Lise og Arnt Storsand, Parkveien 8, 1860 TRØGSTAD, Mette og Bjørnulf Øiseth, Åssiden 122, 1860 TRØGSTAD

TUNE HISTORIELAG

Margaretha og Arne Biedilæ, Løperveien 6, 1715 YVEN, Kai Robert Johansen, Knobels vei 2, 1711 SARPSBORG, Åge Ringsrød, Blessomveien 6, 1709 SARPSBORG, Einar Tolleshaug, Kikutvn. 23, 1710 SARPSBORG

VARTEIG HISTORIELAG

Turid og Kjell Hasle, Varteigveien 795, 1735 VARTEIG

VÅLER OG SVINNDAL HISTORIELAG

Oddvar Pailshus, Solås, 1593 SVINNDAL, Jan Rodtwitt, Trudvang, 1592 VÅLER I ØSTFOLD

Historielag tilsluttet Østfold Historielag

Aremark Historielag v/Gunnar Arvesen, 69 19 94 34
Askim Historielag v/Tor Idland, 69 88 23 21
Berg, Rokke og Asak Historielag v/Tor Sørbrøden, 69 19 31 32
Borge og Torsnes Historielag v/Arne Kristian Aarum, 915 73 133
Eidsberg Historielag v/Jorun Garseg, 69 89 22 15
Fredrikstad Historielag v/Svein Skahjem, 69 31 67 76
Foreningen Haldens Minder v/Andreas V. Ebeltoft, 69 17 50 78
Hobøl Historielag v/Karen H. Brødholt, 69 92 20 56
Hvaler Kulturvernforening v/Jan Arntzen, 69 37 71 81
Idd og Enningdalen Historielag v/Jens Bakke, 69 19 71 77
Kråkerøy Historielag v/Finn G. Engebretsen, 69 35 30 19
Marker Historielag v/Marit Egeberg Krog, 69 81 31 47
Moss Historielag v/Kirsten Wiik, 917 00 024
Moss Ættehistorielag v/Tor Vinje, 69 27 57 01
Rakkestad Historielag v/Steinar Erthe, 60 22 36 44
Rygge Historielag v/Knut Funderud, 69 26 68 18
Rømskog Historielag v/Inger Johanne Taraldrud, 69 85 94 82
Råde Historielag v/Inge Johansen, 69 28 48 02
Sarpsborg Historielag v/Carl Einar Kure, 909 69 195
Skiptvet Historielag v/Ole G. Solberg, 69 80 96 37
Skjeberg Historielag v/Kjell Pettersen, 69 14 96 84
Spydeberg Historielag v/Anne Sofie Hoff, 69 83 70 13
Trøgstad Historielag v/Anne Haakaas, 69 82 64 22
Tune Historielag v/Aslaug Barfelt, 69 14 16 18
Varteig Historielag v/Kjell Lunde, 69 13 13 03
Våler og Svinndal Historielag v/Einar Pedersen, 69 28 71 05

Lagenes kontaktperson i Østfold Historielags styre:

Aremark Historielag	Gerd Fagerhøi
Askim Historielag	Thorbjørn Koch
Berg, Rokke og Asak Historielag	Jarle Heed
Borge og Torsnes Historielag	Ragnar Dahl
Eidsberg Historielag	Berit Hogseth
Fredrikstad Historielag	Svein Skahjem
Foreningen Haldens Minder	Gerd Fagerhøi
Hobøl Historielag	Thorbjørn Koch
Hvaler Kulturvernforening	Harald Thoresen
Idd og Enningdalen Historielag	Jarle Heed
Kråkerøy Historielag	Harald Thoresen
Marker Historielag	Marit Egeberg Krog
Moss Historielag	Harald Thoresen
Moss Ættehistorielag	Harald Thoresen
Rakkestad Historielag	Berit Hogseth
Rygge Historielag	Dagfinn Uglestad Larsen
Rømskog Historielag	Marit Egeberg Krog
Råde Historielag	Dagfinn Uglestad Larsen
Sarpsborg Historielag	Svein Skahjem
Skiptvet Historielag	Thorbjørn Koch
Skjeberg Historielag	Ragnar Dahl
Spydeberg Historielag	Thorbjørn Koch
Trøgstad Historielag	Gunnar Halstvedt
Tune Historielag	Svein Skahjem
Varteig Historielag	Berit Hogseth
Våler og Svinndal Historielag	Gunnar Halstvedt

Østfold Historielags tillitsvalgte

Formann: Marit Egeberg Krog, Marker.

Nestformann: Gunnar Halstvedt, Askim.

Kasserer: Harald Thoresen, Kråkerøy.

Sekretær: Jarle Heed, Idd og Enningdal.

Styremedlemmer: Berit Hogseth, Rakkestad, Svein Skahjem, Fredrikstad, Ragnar Dahl, Borge og Torsnes.

1. varamedlem: Dagfinn Ugletad Larsen, Råde, 2. varamedlem: Thorbjørn Koch, Askim,

3. varamedlem: Gerd Fagerhøi, Halden.

Kilderegistreringskomité

Leder: Tor Vinje, Moss, Solveig Falkenberg Krog, Marker, Torill Lund Karlsvik, Fredrikstad, Lisbeth Buskoven, Kråkerøy

Ætthistoriekomité

Leder: Lillian Therese Dybedahl, Tune, Kjell D. Karlsen, Spydeberg,

Otto Olsen, Sarpsborg, Lisbeth Buskoven, Kråkerøy, Jorun Garseg, Eidsberg.

Oppmerkings- og stedsnavnkomité

Leder: Roy Heyerdahl, Marker, Gerd Fagerhøi, direkte medlem,

Erik Rønning Johansen, Råde, Ole Vister, Eidsberg, Øistein Grøvle, Spydeberg.

Redaksjonskomité Wiwar

Barbro Kvaal, Marker, Jens Bakke, Idd og Enningdal, Gunnar Arholt, Idd og Enningdal, Aslaug Barfelt, Tune Barbro Kvaal, Marker.

Redaksjonskomité Runar

Leder: Marius Hellerud, Trøgstad, Kjell D. Karlsen, Spydeberg, Lisbeth Buskoven, Kråkerøy, Torill Lund Karlsvik, Fredrikstad, Anne Marie Sandhaug, Fredrikstad.

Kulturminnekomité

Leder: Erik Rønning Johansen, Råde, Heine Iversen, Skjeberg.

Revisorer

Roar Wilhelmsen, Borge og Torsnes, Steinar Bodahl, Skjeberg.

Valgkomité

Leder: Lisbeth Buskoven, Anne Sofie Hoff, Spydeberg, Erik Kultorp, Rakkestad.

RUNAR

Slektshistorisk tidsskrift

WIWAR

Lokalhistorisk tidsskrift

Er du ikke abonnent –
BLI DET I DAG!!

Begge tidsskriftene utkommer med 2 nummer i året –
(i mai/juni og november/desember)

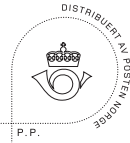
Pris: kr. 100,- pr. år pr. abonnement.

TA KONTAKT MED VÅRT FYLKESKONTOR
tlf. 69 32 07 60

E-POST: post@ostfoldhistorielag.no
og tegn abonnement i dag!

B

NORGE

Returadresse: Østfold Historielag, Kasernegaten 47, 1632 Gamle Fredrikstad

Østfold Historielag

Kasernegaten 47,
1632 Gamle Fredrikstad
Tlf: 69 32 07 60
Fax: 69 32 07 44
oesthi@msn.com

Kontortid: Mandag kl. 11.00–16.00
Bankkonto: 7874 05 96704

Østfold Historielag er tilsluttet
Landslaget for lokalhistorie.

Formann: Marit Egeberg Krog,
Krog Østre, 1870 Ørje.
Tlf. 69 81 31 47 – Mobil: 932 38 990
E-post: mækrog@yahoo.no

Østfold Historielags Meldingsblad
Redaktør: Kjell Karlsen, Postboks 71,
1804 Spydeberg. Tlf. 69 83 74 45
Mobil: 930 81 466
E-post: kjdkarls@online.no

Adresse til komiteene

Kilderegistreringskomiteen:

Tor Vinje, Posthornet 9, 1519 Moss.
Tlf: 69 27 57 01, mobil: 913 48 066 – tvin@online.no

Oppmerking- og stedsnavnkomiteen:

Roy Heyerdahl, Skogveien 12, 1870 Ørje
Tlf: 69 81 12 52, mobil: 926 40 440

Ættehistoriekomiteen:

Lillian Therese Dybedahl, Østfold Historielag.

Kulturminnekomiteen:

Erik Rønning Johansen, Ørneveien 5, 1640 Råde
Tlf: 69 28 50 19, mobil: 911 38 297 – erik.ronningjohansen@contiga.no

RUNAR

Marius Hellerud, Trøgstad, mariushellerud@yahoo.com

WIWAR

Ny redaktør ikke valgt da Meldingsbladet gikk i trykken.

MELDINGSBLADET

Kjell D. Karlsen, Osloveien 46, 1804 Spydeberg, kjdkarls@online.no